

Յայտարարությունների համար վճարում են ամեն մի րադիո 2 հոս
Յայտարարություններ ընդունվում են հայերէն և օտար լեզուներով
Յայտարարություններ ընդունվում են Խմբագրատանը, ակովկաս
հիւրանոցի տակ պ. Տէր-Յովսէփեանի ծխախոտի խանութում են
պ. Դանիսբեկյանի պավլիօնում

նախկամ և աղաատ մարդիկ են։ Նա մ
նուաճող, որ այդ մարդկանց, ահա,
ստամ են, թէ՛ մեր ձին թևը թևին, բո
րըն էլ, այն չեն կոչել, ինչ որ կարծի
կույն թէ՛ աստիճանից, որ աստիճան

դանակով պիտի ընտրեն—դորա հա-
մար ոչ մի հրահանգ չը կայ:

Ամեն հայ իրաւունք ունի մաս-
նակցելու ընտրութեանը, որ եկեղե-
ցիումն էս կը կամենայ: Սովորական
է եղել մի եկեղեցու ժողովուրդակա-
նին ընտրութիւն անել մի այլ եկեղ-
եցումն ինչպէս և 600 կամ 700
ծուկ ունեցող եկեղեցու պատգա-
մաւորներն ընտրութեան 15—20 հո-
գուց, որ ժողովուրդի հազիւ թէ հա-
րիւրին 2 կամ 3 տակոսն է կազմում:
Այս անկանոնութեանը առաջն առ-
նելու նպատակն աղիւն է և բարի-
բայց թէ որքան յաջող է այդ շըր-
ջաբերականին, կը տեսնենք նորա յո-
գուածներէ մասին մի քանի դիտո-
ւորութիւններէ: Գաւառ-
շաբաժը շըջաբերականի ըստ մեր
կարծեաց, բոլորովն աւելորդ էր:
Քանի որ նա առաջնորդական կար-
գադրութիւն է և ոչ կրօնական ան-
ցեալի և յարձակողական յոգուած:

II

Ահա՛ մեր մի քանի դիտու-
թիւնքը:

Նշաբերականի վեցերորդ յոգու-
ածը բոլորովն արգելում է ժամա-
ւորներէ մասնակցութիւնը ընտրու-
թեանը: Սա մի հիմն ունի միայն
նրան իրագործելը շատ դժուար է:
Նախ որ շատ կան ֆիւթիստներ ան-
ձինք և ընտանիքներ որոնք թէ և
համարվում են մի եկեղեցու ծխա-
կանը, բայց երբեք այդ եկեղեցին
չեն յաճախում: Այլ մի այլ եկեղ-
եցին որոյ մօտ նոքա բնակում են
որին և տալիս են իրանց տուրքը:

Նոր թերթ—Նոր-Գար—, որ առանց իւր
նախորդներէ թերթութիւնը ունենալու,
բովանդակում է նրանց միմիայն լաւ
կողմերն: Ուրիշ նոր, լաւ լաւ, բաներ
հօ որքան կամէր: Ոչ ապաքէն նոր դար
և ընդ նմին և՛ պահպանողական և՛ ար-
մատական և՛ ազատամիտ:—Ոչնչ չը
գրուիս բաժանորդ: Ամեն կողմից դա
հաշիւ է: Չէ որ միշտ նախապատիւ են
այն դուքաններն, որոնք ուզած բոլոր
կարգանքները կարող են ձարել, որոնք
վաճառվում են և՛ թաւի և՛ քիչմիշ և՛
ազանակը և՛ փիղ ու կապիկ 6):

Այսպէս, ուրեմն, «Նոր-Գարը» ամեն
կողմից շատ բազմաւոր աստղի տակ
ծնեցաւ: Միայն ես չեմ խմանում թէ
ինչի արդեօք պ. Այսանդարեանը իւր
բազդից դժկամակ էր, երբ փարիզի
թղթակցի բերանովը ասում էր. «մեր
թերթը, ինչպէս ամենօրեայ, ճշմարիտ,
այդ նման է մի չ'սպասուած դաւակի,
որ լայս աշխարհ է գալիս անախակալ և
երբեմն տարազէս» (1):

Յայտնի է, որ փարիզի դիտաւորի 7)
նման չարագուշակ մտերմով ողջունեցին
նոր թերթի ծնունդը և՛ «Արձագանքը» ու
«Մշակը»:

Գրանց ասածներէ մէջ կային ճշմար-
տութիւններ: Բայց կային և անճշգ-
րութիւնք: Բայց մենք թողնենք նրանց՝ մեր
կողմից մի բան աւելացնելով:

«Մշակը» սկսում էր, օրինակ, որ հայ

6) Եւթոմիւս մի անգլիական դուքան
կայ, որտեղ աշխարհիս մէջ գտնուած
ամենատեսակ իրերն ու կենդանիներն
կարող է ք գնել:

Ե. Բ.

7) «Նոր-Գարի» արամիտ թղթակցիցը
նրա մէջ մի անգամ և եթ երեւցաւ:

Ե. Բ.

ով գիտէ յոյժաց տանեակ տա-
րիներէ: Ի՞նչ արդարութիւն է նրան
զրկել այդ իրաւունքից յաճախելու
նոյն եկեղեցին և ընտրութեան օրն
ու մասնակցելու այստեղ ընտրու-
թեան և դուցէ ընտրվելու: որով-
հետեւ այստեղ նրան բոլոր ժողով-
դականք ճանաչում են միեւնոյն և՛
թէ նա այդ օրն երթայ այն եկեղե-
ցին որոյ ծուխ համարվում է ցու-
ցակով, ոչ որ նրան չէ ճանաչում:
Ընտրվելու նա այստեղ յոյս բնա-
չի ունենալ և շատերը դուցէ մտա-
ծեն, թէ սա այստեղ ո՞ր է եկել:

Ինչ կարիք կայ այս կարգադրութիւ-
նը անելու: Քանի որ քահանայը
լաւ կը ճանաչեն այն ժամաւորնե-
րին, որոնք միշտ և երկար տարիներ
յաճախում են մի եկեղեցին: Բացի
սրանից կան և մի՛ բազմութիւն օտա-
րակներ, որոնք տարիներով բնա-
կում են ֆիւթիստներ և զործում են
հասարակական ասպարիզում ու ա-
ւելի իրաւունք ունին վայելելու
ազգային ընտրութեան շնորհը. բայց
ծուխ չեն նոքա՝ այլ ջերմեանդ
ժամաւորներ: Մի՞թէ դոքա պիտի
դատաւարովն զրկվելու իրանց ի-
րաւունքից իբրեւ հայ: Մենք այս
հիմնաւոր չենք համարում: Իրաւ
և դժուար է ժամաւորներէ մէջ սահ-
ման դնել—միայն աւելի լաւ է
ընդարձակել ընտրութեան իրաւ-
ունքը: Քանի նրան սկզբնով զրկել
արժանաւորներին էլ իրաւունքից:

Նշաբերականի Ռեկորդը յո-
գուածը զրկում է իրաւունքից նը-
բանց որոնք շարունակում են իրանց
ուսումն: Այստեղ կարելի էր բացառ-
ութիւն կազմել համալսարաններ
ուսանողաց վերաբերութեամբ: Իր-
եւ կատարելութեամբ իր և աւելի
ընտրութեան շնորհը չը պիտի
ուսնեար Նշաբերականի մէջ իբրեւ
առաջնորդական իրաւասութիւնից
վեր և դուրս հանդամանք: Այս վե-
րաբերել է աւելի շըջաբերականը
կազմողների անհատութեան իրաւա-
բանութեան մէջ:

Ժողովուրդը միմիայն մի ամենօրեայ
թերթ կարող է պահել: Իսկ ես կար-
ծում եմ, որ նրա համար այդ ես չապ-
րութիւն է առ այժմ: Հայ կեանքը դեռ
եւ ամենօրեայ թերթին մտաւարկելը
նիւթի չունի: Ինչ կարող տալ: Առա-
սել թէ ինչի մեր ամենօրեայ թերթերի
խմբագիրներն նախ և առաջ՝ սննդա-
բանականութիւն են (թէ և ոչինչ սննդա-
բանականութիւն չունին) և երկրորդ՝ իրանց թերթերը
լեցնում են սննդաբան և սննդախի նիւ-
թերով, որոնք իսկապէս ամառը ինչ-
թեր են: Բայց լրագրի մէջ զեանդուած
զուով պարտապաշտած կերպով չեն
մշակվում: Ուրեմն և իրանց նպատակին
չեն հասնում կատարելագոյն:

Բայց յայդմանէ ինքը խմբագիրը ժա-
մանակ չունենալով առաջնակարգ յո-
գուածներ գրելու, կամ գրածը պար-
տապաշտած կերպով մշակելու 8), հար-
կու է:

8) Ես նկատել եմ, որ քանի «Մշակը»
ամենօրեայ չէր՝ համեմատաբար նա լաւ
էր մշակվում: Խմբագրական յոգուածնե-
րի մէջ եւ՛ երբեմն պայծառ. մտքեր էլ
էին հանդիպում: Բայց երբ «Մշակը» ա-
մենօրեայ դարձաւ,—բոտ առաւին, կա-
պելով չորս ժայռն էլ ջուրն ի վեր բաց
թողեց:

Գալով «Նոր-Գարին» կանոն, որ նրա
խմբագիրը թէպէտ մի օր ասաց՝ ինչ
ինքը օրական 20 ժամ աշխատում է
()—բայց մենք տեսնում ենք, որ
այդ աշխատանքը ի դուր է: Գլուխ ա-
սածով—եթէ կարելի է այսպէս ասել—
մի աւագան է: Երբ այդ տուգանի մի
կողմից անդադար ծուր է ք հանում, միւս
կողմից պէտք է լցնել: Ապա թէ ոչ ա-
ւագանը կը ցրտաքի, կը չորանայ: Հենց
ինքը լրագրական գործը, ինքն ըստ ին-
քան, բխողով յատկութիւն ունի: մա-
նաւանդ մեր մէջ, երբ ամենաչինքն գոր-
ծերն անգամ խմբագիրը ինքը տուգ-
ուած է անելու:

Ե. Բ.

ուսանողաց վերաբերութեամբ: Իր-
եւ կատարելութեամբ իր և աւելի
ընտրութեան շնորհը չը պիտի
ուսնեար Նշաբերականի մէջ իբրեւ
առաջնորդական իրաւասութիւնից
վեր և դուրս հանդամանք: Այս վե-
րաբերել է աւելի շըջաբերականը
կազմողների անհատութեան իրաւա-
բանութեան մէջ:

Այսպէս ութերորդ յոգուածի երկ-
րորդ մասն ամենին տեղի չը պիտի
ուսնեար Նշաբերականի մէջ իբրեւ
առաջնորդական իրաւասութիւնից
վեր և դուրս հանդամանք: Այս վե-
րաբերել է աւելի շըջաբերականը
կազմողների անհատութեան իրաւա-
բանութեան մէջ:

կազմում է ամեն մի անմիտ բանի
առթիւ: ձեռաց մի մի յոգուած թիւն ու
չորտուր: Եւ կամ—իւր թերթը ասպա-
րէզ չինել ամեն մի գրչակի և կրթու ու
կանան անձի ձեռք: Այսպէս՝ ամեն-
օրեայ թերթի խմբագիրը իւր երկրորդ,
փառաբան ու չորտուրով ծանօթու-
թիւններով և հրաւերներով, օրէնք նոր,
մի մի հարց է զարթեցնում և մի մի
գրող ու գրողուց և մրդ ու մրտող
թղթակիցներ գտնում: Նա նրանց հա-
մար՝ իւր թերթումը յատուկ բաժին էլ
է բացանում և «Գլխ» ու գէտի պատ-
րուակին տակ պատկառում ժողովուրդը:
Նրա մէջ կուտակեցութիւններ յառաջե-
նում և ամպոտ օր պառուզ գալերի հա-
ցին՝ իւր ու մեղր քսում:

— Ինչի:
— Հապա լէլ քրտեղ պէտք է երեան
դային ազատ համոզմունքները և կար-
ծիքներն ասի և աւել, չփութը, եթէ ոչ
ազատ ուղղութիւն ներկայացնող (ճշմա-
րիտ է. ներկայացնող, այլ ոչ ունեցող)
թերթում: Էլ քրտեղ համար է «Նոր-
Գարը» ազատամիտ ուղղութիւնը: (15)

— Եւ այս ամենը, պ. Այսանդարեանց,
սնն ժողովուրդի, «Նոր-Գարի» տեսած
(սնն) աշխարհի մէջ, ուր կատարելա-
պէս տիրապետում է «մտքի» աղքա-
տութիւն, հողայնապաշտութիւն, օրտի ստո-
նութիւն, կեանք՝ առանց աղիւն ձգտու-
ման, երկտարաբանութիւն՝ առանց իդե-
ալիստի (1):

Գաւառի հարցին
Բաղմակաւորման, ժողովուրդին մատչելի
և լուրջ բովանդակութեամբ մի ամառիկ,
—առա թէ առ այժմ ինչ է մեզ հար-
կաւոր: Ես կարծեմ այդ տեսակ ամառ-
գիրք միայն կարող է հայ ժողովուրդից

«Նոր-Գարի» № 208-ում կարգաւոր
«Մէկը բայց ոչ ձեր կարծածը» ստորագ-
րութեամբ թղթակցութիւնը Ս. Պե-
տերբուրգից, շատ ցաւեցանք յօդուա-
ծագրի վերայ, որ նմանում է սղալի, որ
յանցանքը զործելից յետ արդարանալու
համար աշխատում է հաւատացնել, որ
ինքը չար գիտաւարութեամբ չէ
գործել. նմանում է յանցաւորին, որ
մարդուն մարթում է և հաւատացնել է
կամենում, որ այդ նախապետութեամբ
է արել:

Մեր և ոչ մի խօսքը չէ արտայայ-
տում, որ մենք արամաղրված լինէինք
կարծելու, որ ուսանողաց մէջ չը կան
այնպիսիք, որոնք իրանց դասին և նոյն
խակ համալսարանին պատիւ չեն բերում
և միթէ կարելի է ընդունել, որ երկտա-
սարկաց մէջ չը լինին այնքան թույլ բը-
նաւորութիւն ունեցողներ, որ չը դա-
թակվին ներկայ դիպի կեանքի շա-
նոց և կրեւրը շարժող երեւոյթներէ:
Մյն միտքը յայնում է՝ «Մէկը բայց ոչ
ձեր կարծածը» իւր երկրորդ թղթակցու-
թեան մէջ, ցոյց տալով, որ ներկայ ու-
սանողներն այնպէս չեն, ինչպէս 1860—
1879 թուականների ուսանողները, որ պ.
Ս. ինքիբաւ գրելու ընդունակ չէ հա-
մարում իրան, որ պ. Յ. Օ. Ա. և Տ.
Ն. փ. Ա. Մ. և այլն անհարադատ են
գտնուելի զէպի ուսանողական գրամար-
քը և այլն: Ամենայն իրաւամբ հարու-
ծեցեք այդպիսեաց յականէ յանուանէ
և ոչ մի լրագիր այնքան դասն կերպով
հարուածած չէ աղքատ ուսանողների
բաժինը յափշտակողներին և ծոյլերին,
որքան «Մեղուն». բայց թող նորից կար-
դա՛ւ, յօդուածագիրը իւր առաջին ան-
միտ վնասակար գրուածքը, Մահթաբա-
նայ մանթիւր յօդուածն և կը տեսնէ, որ
նա ներկայացնում է Ս. Պետերբուրգի ոչ
թէ այս կամ այն ուսանողին անարժան
իւր կոչման, այլ բոլոր հայ ուսանողու-
թիւնը, առանց բացառութեան, նկարագ-
րում է նրանց իբրեւ մոտաւոր և քարոյա-
կան աղքատներ—ուրեմն և համալսա-

վերծանող և ուշիմ սերունդ պատրաս-
տել: Այդ տեսակ ամառագիրը միայն կա-
րող է փոխանցել և լցուցանել մեր մէջ
լաւ բնութիւնքի, զպրոցի և կեանքի պա-
կաստը: Իսկ մեր (զէթ ցարդ) եղած
ամենօրեայ թերթներն, յայտնի է, թէ
ինչ են և ինչ տեսակ սերունդ պատրաս-
տելին կամ պատրաստուելու են:

Ինչ կասեն, որ Եւրօպայում ամառ-
գրին կարագները լրագրներն են:
— ճշմարիտ է: Բայց Եւրօպայի ա-
մենօրեայ թերթերն նախ՝ նրա կենսա-
կան պահանջի արդիւնքներն են և երկ-
րորդ՝ նրանց խմբագիրներն ոչ Արծրու-
նի են և ոչ էլ Սպանիայի գրողներ:
«Մշակի» ամենօրեայ գրողները արու-
կասականութիւն էր: Եւ ամեն ոք գիտէ,
որ պ. Արծրունի իւր ապօրինի զաւակին
պահպանում էր մեծ մասամբ բիւլետենե-
րով և աֆեօրներով: Այսպիսով «Մշակը»
մի քանի տարի երկար տարեցաւ: «Նոր-
Գարը», որ ոչ Արծրունու նման զրպա-
նումը փող ունի և ոչ էլ նրա ճարտարիւ-
թիւնը,—էրբեւ ամենօրեայ թերթ, առա-
սելի, հազիւ կէս տարի զիմացաւ: Եւ
այս բանում ցտալին այն չէ, որ «Նոր-
Գարի» ընթերցողներն մի քանի տաս-
նեակ համարներից զրկուեցան: Ո՛չ, ըն-
թերցողներին համար այդ բանը մինչեւ
անգամ օգուտ էր: Այլ ցտալին այն է,
որ պ. Այսանդարեանը՝ մեր ամենիւր-
ախնաւ, ընթերցողներին (բաժանորդա-
ղին վճարելու նկատմամբ) անճշգրտութեան
և անիրաւութեան (աւելին չասելու հա-
մար) մի նոր դաս եւ ինքն իւր կողմից
տուեց: Այսպէս՝ «Նոր-Գարը» մեզ ան-
կեղծօրէն չասաց թէ իւր համարները
սրտակոտորում է դրասի չքութեան
պատճառաւ, այլ... վարչական փոփոխու-

րանք անկարող հայ ուսանողի վերայ
ազդեցութիւն գործելու. այնուհետեւ քր-
ծողը պիտի համաձայնի իւր որդուն հա-
մալսարան ուղարկել անմտանալու և ան-
բարոյականալու համար: Չենք կարծում,
որ պ. «Մէկը բայց ոչ ձեր կարծածը» ցան-
կութեան ունենայ հայ ծնողներին այս-
պէս վարելու համար: Մինչդեռ նորա
առաջին յօդուածը կարգաւոր ամեն ծը-
նող այդ համոզման միայն կապ ոչ է
համար: Հետեւիս ուսանող եղած ենք և
զիտենք, որ ամեն ազգի ուսանողաց մէջ
էլ գտնուում են անձինք թույլ բնաւո-
րութեամբ, որոնք ենթարկվում են կեան-
քի հրապարակներին և իրանց անմիտան
պարտաւորութիւնը զանցառութեան
տալիս, դա բնականէ՛ ամեն երկտարադա-
կան գաղափարներին: միթէ դրանից
պէտք է հետեցնել, որ դոքա ամենքն էլ
բարոյագէտ և մտանորդապէս աղքատա-
ցած են: Թողնում ենք պարտի առաջին
անմիտը գրուածքի այն բնաւանկան կե-
տեն, որոնք երբեք հրապարակ գուրս
գալու չեն, աւելորդ կասկածներ չը հա-
ւերելու համար Ս. Պետերբուրգի հա-
ուսանողութեան վերայ:

Թող ընթերցողը և հասկացողը գտնեն,
թէ ճիշտաւորան զրուցութիւնն էլ ու, թէ
տղայական—զործիչոտական անմիտ ան-
զգուշութիւնն, որ անհուն վնասներ պատ-
ճառած է և պատճառում մեր գործընթիւ-
նը:

Ս. Պետերբուրգի ուսանողներին չորտ-
քորթելու ոչ կարիք ունենք և ոչ էլ շահ:
Քանի որ ոչ մէկին նրանցից ճանաչելու
պատիւը չ'ունենք. իսկ չորտքորթութիւն
սիրած չենք, դուրս ապացուցը կարող է
լինել այն, որ մեր խմբագրութիւնն էլ
լինի է անախակ մնացած «Մէկը բայց ոչ
ձեր կարծածը» պարտի յօդուածի նման
չորտքորթական գրութիւններով:

Շորտքորթախորթի անամենաճարտար
օրինակն է «Նոր-Գարի» 208 համարում
հրատարակած «Մէկը բայց ոչ ձեր կար-
ծածը» պարտի յօդուածն, որ և ընդու-
նելութիւն գտած է «մի խմբագրից»:
Յաւալի է:

Թեանց պատճառաւ:
— Ահա միտ վարչական փոփոխու-
թիւնք. fi done, պ. Այսանդարեան, մի-
թէ դա ճշմարիտ է:

Գաւառից «Նոր-Գարի» կաթողիկո-
սական խնդրոյ առթիւ. դրած առաջնոր-
դող յօդուածներին, որոց լաւ հասկանա-
լու համար՝ հարկաւոր է նախապէս տես
նել թէ՛ մինչև նրա՝ դուրս գալը՝ այդ
առթիւ ինչ էր խօսացուել մեր միւս
թերթերի մէջ:

Կաթ. խնդրի մասին առաջին անգամ
«Մեղուն» գրեց: Պ. Սիմեոնեանց, ինչ-
պէս որ վայել էր փորձառու խմբագրին
ցանկանում էր, որ կաթողիկոսական
ընտրութիւնը այս անգամ Պրօթմենայի
համաձայն կատարուի: Որ այս անգամ
կաթողիկոսը Ռուսաստանի հայ կալիս-
տականութիւնը լինի: Իսկ եթէ օտար տէ-
րութեանց հպատակ եպիսկոպոսները,
—յայն գէպ—այնպիսին, որ մեր լիւրդ
առթիւն են օրէնքը, քաղաքականու-
թիւնը, էջմիածնի միաբանութիւնը, Մայր
—աթոռի և բոլոր ռուսահայ թեմերի
ու թեմականների գրութիւնն ու մի՞նա
կը լաւ խմանալիս և ճանաչելիս լինի:
Այս առաջարկութեանց շարժառիթները
մի առ մի բացատրեց «Մեղուն» երբեմն
ինքնաբերական, երբեմն էլ միւս թեր-
թերին պատասխանելով:

Եւ որովհետեւ պ. Սիմեոնեանց գիտէր,
ճանաչում և ընդունում էր Տաճկահայոց
գերիշխող իրաւասութիւնը ուստի աշխա-
տում էր համոզել Պրօթմ «Ազգային» թա-
ղովը, որ սա կամ 66 թուի ընտրական
եղանակն (որ հանդամանքների բերանով
էր յառաջացել) բարեփոխէ, և կամ մո-
ղովը, իւր գերիշխող ձայնով, ուսուս-

և առեր իշխ. Բիսմարկին է համակրում: Այսպես կարծես կառավարութիւնը մի կողմում և ազգի ներկայացուցիչ ժողովը միւս կողմում թշնամաբար կանգնած են միմեանց դէմ: Անտարակոյս ազգն էլ երկու է բաժանած, մի մասը համակրող իւր ներկայացուցիչ ժողովին, միւս մասը կառավարութեանց: Այս է ներկայումս մեծ Բիսմարկի խաղացած խաղն, որ գուցէ վերջնայ պատգամաւորաց ժողովի արձակմամբ, եթէ իշխ. Բիսմարկը չը հրաժարի բոլորովին կամ ժամանակաւորապէս, և չերթայ արտասահման, որ նրան խորհուրդ են տալիս՝ բժշկները իւր առողջութիւնը կաղդուրելու համար:

Անշուշտ շատ մտաւայ ապագայն կը պարզէ հարցն, որ մեծ կշիռ ունի ոչ միայն Գերմանիայի, այլ և բոլոր աշխարհի համար:

«Köln Zeit»-ին հեռագրում են Բէրլինից. «Գերմանիայի նոր տիրապետութիւնը Նոր Գլխակայում, Նոր Բրիտանիայում և Նոր Իտալիայում, որոնց մասին հաղորդում են «Նիւսթաթթ» և «Վերլեյն» պատերազմական նաւերը, վաղուց նախապատրաստված էին: Իշխան Բիսմարկը անհրաժեշտ նոցա մասին դեռ անցեալ յունիսին պատգամաւորաց ժողովում և միայն նորա հաստատման թեան հնորհիւ այն օր իրազեկված այս աշխարհակալութիւնը ոչ մի արդեւ չը գտան այլ տէրութեանց կողմից: Ինչ վերաբերում է տիրապետութեան Նոր Գլխակայի վերայ, նա, Անգլիական Կապոյտ Գրքի վկայաթղթերին նայելով, տեղի է ունեցել հետեւեալ կերպով: Մինչդեռ այս մեծ կղզու արեւմտեան մասը համարվում է Հոլանդացւոց սեփականութիւն, Անգլիացիք տիրեցին հարաւային ծովագլխին մինչև արեւելեան հրաւանդանը սկսած 140° Գրիմիլի, մինչև լեռնաշղթային, որ անցնում է կղզու մէջտեղում: Իսկ այս լեռնաշղթայից դէպի հիւսիս գտնվող երկրները 140° և արեւելեան հրաւանդանի մէջ, մինչև ցայժմ համարվում էին ազատ տէրութիւնը և այժմ կարելի է ասել, որ այս բոլոր երկրներ իշխ. Բիսմարկի հնորհիւ կը լինի Գերմանիայի հովանաւորութեան ներքոյ: Վերջին ժամանակ մի գերմանական ընկերութիւն հիմնեց այստեղ առեւտրական աներ, որ և առիթ տուց այդ երկրներ գերմանական հովանաւորութեան ներքոյ ընդունել: Այսպէս Գերմանիայի երկրի զսկտոր ֆիշի առաջնորդութեամբ կազմուած ճանապարհորդութիւնը Պոլինեզիայում սկիզբը դրեց այս երկրում գերմանական վաճառականութեան և ձեռագործութեան և մենք գերմանացիքս կարող ենք պարծենալ այս նախապատրաստած և յաջողութեամբ գլուխ բերած գործողութեամբ: Ինչպէս Նոր Գլխակայի հիւսիս-արեւելեան մասն, նոյնպէս և հիւսիս արեւելքում գտնվող Նոր Բրիտանիայի և Նոր Իրլանդիայի կղզիակամբերը առել են նոյն նաւերը գերմանական կայսերութեան հովանաւորութեան ներքոյ: Այս հանգամանքը մեծ օգուտ կը բերէ թէ նոր գերմանական առեւտրական ընկերութեան և թէ հնրերին:

Անշուշտ շատ մտաւայ ապագայն կը պարզէ հարցն, որ մեծ կշիռ ունի ոչ միայն Գերմանիայի, այլ և բոլոր աշխարհի համար:

Անշուշտ շատ մտաւայ ապագայն կը պարզէ հարցն, որ մեծ կշիռ ունի ոչ միայն Գերմանիայի, այլ և բոլոր աշխարհի համար:

Անշուշտ շատ մտաւայ ապագայն կը պարզէ հարցն, որ մեծ կշիռ ունի ոչ միայն Գերմանիայի, այլ և բոլոր աշխարհի համար:

Անշուշտ շատ մտաւայ ապագայն կը պարզէ հարցն, որ մեծ կշիռ ունի ոչ միայն Գերմանիայի, այլ և բոլոր աշխարհի համար:

Անշուշտ շատ մտաւայ ապագայն կը պարզէ հարցն, որ մեծ կշիռ ունի ոչ միայն Գերմանիայի, այլ և բոլոր աշխարհի համար:

և զրկուել է Ս. Լեյբնիցայ միահնարութիւնից: Ս. Լեյբնիցը բաւական ներողամտաբար է վարվել:

Խմբագիր Պ. Ս. ՄԵՆՇԵՆՆԻՅԷ
Հրատարակիչ Է. Ն. ՖԻՆԱՆՍՆԻՅԷ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վրաստանի և Իմերէթի Հայոց վեհապետին Կոնստանտնուպոլիս ատենի մէջ նշանակած է աճուրդ 16-ին Յունիստի 1885 ամիս, առանց կրկնաձուրդի կապալաւ տալոյ համար Էջմիածնապատան այլին Որթմանուլլի:

Անգամ Կոնստանտնուպոլիս
Յովհաննէս Վ. Շիրակունի

Մի երկուստարգ ՆԿԱՐԻՉ օրերում արտասահմանից Տիֆլիսի մանկավարժական ՆԿԱՐՈՒՄ է զանազան նիկարնի ր. ցանկացողք կարող են զմեկ Ստրդիս տաղ քաշանայ Աղաճանեանցի տանը:

ԼՈՅՍ ՏԵՄԱՆ ՄԱՍՈՒԼԻ ՏԱԿԻՅ
Եւ Վ ա ճ ա ո Վ ու մ է
«Էնդրոնիս» և «Էնդրոնիս» գրաւաճառանոցներում Եւրոպական ձեռքարկութեան մէջ

Մանկական վեպ. հեղ. Անդրէասէնի, թարգ. Գ. Շահրուզադեան:
Գ ի ն ն է 15 կ օ պ է Կ.
Նոյն տեղերը վաճառվում է թարգմանիչ հետեւեալ աշխատութիւնը.
«Կենդ ԿՈՉՈՒՄԸ և ԴԱՍՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ».
հեղ. Լուիզա Բիւնեթի: Գինն է 40 Կ.

Լ Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ի
«Աղբիւր» ամսագրի հրատարակութեան № 3 գրքովը.
ԺԱՆ ԲԱՏԻՍՏ ԼԻԼԻԻ ՄԱՆԿԱՌՈՒԹԻՒՆԸ
Փոխ. Տ. Յովհաննէսէն.
Գինը 10 ԿՊԵԿ է.
Կախում է «Աղբիւր» խմբագրատանը և թիֆլիսի յատեն գրաւաճառանոցներում:

Օգեսայից եկած
ԵՐԱՅՏՈՒԹԵԱՆ ՈՒՍՈՒՅՈՒՆԻ
որ սովորեցում է
ՇՏԱՐԿԻ ՄԵՏՈՂՈՎ
ցանկանում է ունենալ դասեր
Հարցնէ ԼԼԲՐՈՒՆ հեղ. Երանցի Լ. 1.

ՅԱՅՏՆԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ
ՍԼՅԵՍԻ Վապական Պետրոս Մաղաթեանց) ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ընդեր թըլի վերայ մաքուր տպուած I, II և III մասերը միասին լոյս տեսաւ և արդէն վաճառվում է Բաղդում իմ սկսական

տպարանում և թիֆլիսի գրաւաճառանոցներում. գինն է 1 ռ. 20 Կ.:
Յանկացողները կարող են գիմել հետեւեալ հասցէով. — Вѣ Баку въ Типографіи Александра Гасабова.
13 — 30

«ԿԵՆԴՐՈՆԱԿԱՆ» ԳՐԱԽԱՆՈՒԹՈՒՄ
ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ
«ՎԱՐԺԱՐՄԱՆ»

Մանկավարժական ամսագրի Ա. և Բ. ա. տարեշրջանի ֆինանսաւ օրինակները: Իւրաքանչիւր տարուանը 3 ռուբլի: Օտարաբաղաւորները գինում են ուղղակի խմբագրին հետեւեալ հասցէով. Вѣ г. Тифлисъ. Старо-Арсенальная улица, домъ № 24. ճանապարհածախար խմբագրութեան վերայ է:

ՄԱՍՈՒԼԻ ՏԱԿԻ և ՇՈՒՏ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՄՆԻ
Ջ. Գրեգորեանի «Կոնստանտնուպոլիս» ամսագրի հրատարակութեամբ.
Ս. Պ ա լ ա ո ա ն Ի
ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հայոց լեզուի (գրարաւ) մասնաւորները երրորդ տիպ: Մի և նոյն հեղինակի աշխատութիւններին լոյս են տեսած և աշխարհարար քերականութիւն.

Մասնաւորները գինն է 25 կոպէկ.
Մասն երկրորդ » 40 »
Մասն երրորդ » 20 »
(10—7)

Մ ա մ ու լ ի տ ա կ ի ց լ ոյ ս տ ե աւ.
«Աղբիւր» ամսագրի հրատարակութեան հրատարակութեամբ հետեւեալ գրքովները.

1) «ԿԵՆԴ ԿՈՉՈՒՄԸ և ԴԱՍՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ» հեղ. Լուիզա Բիւնեթի. թարգ. Գ. Շահրուզադեան: Գինն է 40 Կ.:
2) «ՈՍԿԻ ԶԿՆԻԿ» հեղ. Ա. Ս. Պուշկինի, թարգ. Գամառ-Քաթիպա: Գինն է 10 Կ.:

Սոյն գրքովները վաճառվում են «Կենդրոնական» և «Կոնստանտնուպոլիս» գրաւաճառանոցներում պ. Շահրուզադեանի գործակալութեան մէջ և «Վարժարան» խմբագրատանը: Օտարաբաղաւորները գինում են ուղղակի խմբագրին հետեւեալ հասցէով. Вѣ г. Тифлисъ. Старо-Арсенальная улица, домъ № 24. ճանապարհածախար խմբագրութեան վերայ է:

Կովկասեան գրաւաճառանոցի Զ. Գրեգորեանցի հրատարակութեամբ
Լ Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ի
Ը ն դ հ ա ն ու լ
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Գ Ր Ա Ս Ա Գ Ի Ր Բ
Հայոց զարդաների համար, մասնաւորապէս Կոնստանտնուպոլիս (առաջին շրջան) 40 պատկերներով: Աշխատանքից Աղէք. Սիւմեանց: Գինն է 60 կոպէկ:
(10 — 7)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ - ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ
„ՆՈՐ - ԴԱՐ“
Ամենօրեայ քերթի

Թ ի ֆ լ ի ս ու ժ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹ 1885 ԹՈՒՆԻՆ
ՆՈՅՆ ԳԻՐԲՈՎ ԵՒ ԾՐԱԳՐՈՎ
(Ե ր Կ ր Դ Ե ա ր Ի)
Ծ ր ա Գ Ի ր .

I. Տէրութեան կարգադրութիւններ—II. Առաջնորդ յօդուածներ—առօրեայ ամեն տեսակ խնդիրներ մասին—III. Քրոնիկան—Լուրեր, առօրեայ անցքերի համառոտ տեսութիւններ պատահական յօդուածներ գաւազան նիւթերի վերաբերութեամբ—IV. Քղիականութիւններ—Կովկասից, Ռուսիայից և միւս երկրներից—V. Քաղաքական—Քաղաքական կեանքի և երկրների վերաբերեալ տեսութիւններ, յօդուածներ և լուրեր—VI. Խառն լուրեր—VII. Հեռագրեր—VIII. Առեւտրական տեղեկութիւններ—IX. Խմբագրական պատասխաններ—X. Բանասիրական—Ֆելեթաւաններ, պատկերներ, զրոյցներ, վէպեր, վեպաւանութիւններ, գիտութեան, գեղարուեստների, արհեստների և արդիւնադրութեան ամեն ճիւղերին վերաբերեալ աշխատութիւններ և քննադատական յօդուածներ—XI. Յայտարարութիւններ—Հայոց և օտար լեզուներով:

Տարեկան գինն է 10 ռ., վեց ամսուան 6 ռ., հատով 5 կոպ.:
Խմբագիր—Հրատարակիչ՝ ՍՊԵՏԻՍ ՍՊԱՆՏԱՐԵԱՆ
Ծ ա ռ . «Նոր-Դար» խմբագրութիւնը անցեալը իրեն փորձ ընդունելով, իւր կողմից ոչինչ խնայելու չէ առաջիկայում «Նոր-Դար» խմբագրութեան կարելոյն չափ առելի ճիւղացնելու և պակասը լրացնելու: Միւսում է միայն, որ ընթերցող հասարակութիւնը բաժանող գրուելով աշակցի գործի յաջողութեանը: Խմբագրութեան հասցէն. Тифлисъ. Редація «Нор-Дар» կամ Тиф. (Gau-case) Rédaction «Nor-Dar»:

ԽՈՐՀՈՐԴ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ
—
Յ ա յ ա ր ա ր ու թ իւ ն .

Կովկասի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան խորհուրդը պատիւ ունի յայտնել ընկերութեան յարգելի անդամներին որ, աւարտած զօրով ընկերութեան գործունէութեան երրորդ տարեշրջանը, նշանաւորած է Ընդհանուր Ժողով այսօր տիւսի 23-ին, կիրակէյ առաւօտեան 12 ժամին, նոյնի. Արծր. Թատրոնական զաշխում, կատարելու համար ներկայ ջորրորդ Տարեշրջանի ընտրութիւնը (Կանոնադրութիւն § 35 և 43). յատկապէս ընկերութեան Ընդհանուր Ժողովի նախագահ և Քարտուղար Խորհրդի հինգ անդամ և և հինգ փոխ-անդամ:
Նիստը կը բացուի 12 ժամին:

Վ. ՇԱՀԱԿԻՄԵԱՆԻ ԳՐԱԽԱՆՈՒԹՈՒՄ
Վաճառվում է Էրկոն հոր քրտնից
ՈՍԿԻ ԶԿՆԻԿ Ա. Ս. ՊՈՒՇԿԻՆԻ Թարգ. Գամառ-Քաթիպայի
Գինն է 40 կոպէկ:
ԿԵՆԴ ԿՈՉՈՒՄԸ և ԴԱՍՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
ԼՈՒԹԱՐ ԲԻՒՆԵՐԻ, Թարգ. Շարուզադեան: Գինն է 40 կոպէկ:
ԱՐԵՆԱՐԻՍ ՀՍԱԿՅ-ՄՐԶԻՆԻ, Թարգ. Գիւրգենցի
Գինն է 40 կոպէկ:

ՄՐԶՈՒՄՆԻ

ՇԱՀԱՔԱՔԻԹԻ ԲԱՃԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ 1885 ԹՈՒՆԻՆ
Ներքին Գործոց պ. Նախարարի կարգադրութեամբ սոյն 1884 թուականի նոյեմբերի 8-ից Վ. Ք ա ղ ա ն ք ի Տրատարակութիւնը զարգացրած է ու լ թ ամսով:
«Արձագանք» վերստին կ'սկսուի հրատարակուիլ 1885 թուականի յուլիսից նոյնիկն ծրագրով և առաջուայ աշխատանքների մասնակցութեամբ:
Բ Ա Ճ Ա Ն Ո Ր Գ Ա Գ Ի Ն Ն Է
Տարեկան 5 ռուբլի, կիսամեայ 3 ռուբլի:
«Արձագանք» սոյն 1884 թ. բաժանորդներն 60 կոպ. ունին ստանալու չը հրատարակուած համարների փոխարէն որը և կարող են ստանալ ներկայացնելով իրանց անդորրագրերը Կենդրոնական գրաւաճառանոց, ուր առ ժամանակ գտնվում է խմբագրութեան գրասենյակը:
«Արձագանք» 1885 թուականի տարեկան բաժանորդները սկսած ամսին կ'ստանան երեսուն տպագրական թերթից բաղկացած մի մեծահատոր գիրք. զրական-գիտական բովանդակութեամբ:
Խմբագիր—Հրատարակիչ՝ ԱԷԳԻՍ Ե Ք Վ Կ Ե Ն Ի Ն Ե Ն .